

УДК 374.134:792.8

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАЛЕТМЕЙСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХОРЕОГРАФІЇ

Пархоменко О. М.

У статті розглянуто методичне забезпечення, яке є суттєвими для балетмейстерської підготовки майбутніх учителів хореографії у процесі професійної підготовки.

Ключові слова: методичне забезпечення, балетмейстерська підготовка, балетмейстерські вміння, вчитель хореографії, хореографічне мистецтво.

В статье рассмотрено методическое обеспечение, которое является существенным для балетмейстерской подготовки будущих учителей хореографии в процессе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: методическое обеспечение, балетмейстерская подготовка, балетмейстерские умения, учитель хореографии, хореографическое искусство.

The article discusses methodological support which is essential in the ballet master training of future choreography teachers.

Future choreography teachers' training involves the formation of a solid methodological knowledge base and wide range of practical abilities and skills which are highly necessary in the choreographer profession. It has a complex structure, based on the interaction of different types of choreographic work in terms of purposeful combination of information and creative learning functions.

Professional training of future choreography teachers drew attention of many researchers and practitioners in this field. They developed theories and methods of teaching classical, characteristic, Ukrainian, folk academic and historical, ballroom sport dance, modern dance, and art of choreography.

The leading role in training of future choreography teachers takes the technique that combines psychological, educational and professional knowledge and skills necessary for their professional activities. The methodological support only primarily defines progress in the educational process.

Methods of future ballet master choreographer teacher's training include laws, principles, content, organization, forms and methods of choreography experience transmission for students' assimilation, which pinpoint the theoretical foundations of the process necessary for further choreographic and pedagogic self-improvement.

It has been determined that the methodical training of future choreography teachers depends on the level of knowledge and the ability to apply it to practical choreography.

Key words: methodological support, ballet master training, choreography skills, choreography teacher, choreographic art.

Підготовка майбутніх учителів хореографії передбачає формування міцної методичної бази знань, широкого спектра практичних умінь і навичок, необхідних у майбутній балетмейстерській професії.

Вона має комплексну структуру, будується на основі взаємодії різних видів хореографічної діяльності в умовах доцільної комбінації інформаційної і творчої функцій навчання.

Професійна підготовка майбутніх учителів хореографії привертала увагу багатьох учених і практиків хореографічного мистецтва. Ними розкриті теорія й методика навчання класичному (А. Ваганова, Н. Тарасов, Г. Березова, Л. Цветкова та ін.), характерному (А. Лопухов, А. Ширяєв, А. Бочаров та ін.), українському народно-сценічному (В. Верховинець, Р. Герасимчук, А. Гуменюк, К. Василенко, С. Забредовський, Т. Ткаченко, Є. Зайцев, М. Гусєв, Ю. Чурко та ін.), історико-побутовому (М. Васильєва-Рождественська, М. Ентеліс, С. Хуцєков та ін.), спортивно-бальним танцям (Антон дю Беку, Є. Дини, Д. Єрмаков та ін.), мистецтву балетмейстера

(Р. Захаров, І. Смирнов, А. Кривохижа, С. Голдрич, В. Шевченко, О. Колосок, Н. Корисько та ін.).

Однак багато важливих питань професійної підготовки майбутніх учителів хореографії розглянуто недостатньо. Це стосується, насамперед, питань методики балетмейстерської підготовки майбутніх учителів хореографії, змісту й обсягу методичних знань, необхідних і достатніх для створення хореографічних композицій. Виходячи їх цього, метою нашої статті є розкриття методичних аспектів формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії.

Провідне місце в балетмейстерській підготовці майбутніх учителів хореографії займає методика, що поєднує психолого-педагогічні й фахові знання й уміння, необхідні для їхньої професійної діяльності. Саме від методичного забезпечення залежить насамперед успішність освітнього процесу.

Методика балетмейстерської підготовки майбутнього педагога-хореографа включає закономірності, принципи, зміст, організацію, форми й методи передачі педагогом і засвоєння студентами досвіду хореографічної діяльності й досвіду естетичного відношення до творів хореографічного мистецтва; що розкриває теоретичні основи цього процесу, необхідні для подальшої самоосвіти й удосконалювання балетмейстерсько-педагогічної майстерності [2, с. 18].

Складність балетмейстерської підготовки майбутніх учителів хореографії полягає у виконанні їм одночасно функцій координатора й коректувальника навчального процесу, психолога, вихователя, художнього керівника, балетмейстера-постановника, педагога-репетитора. Для цього вони повинні володіти багатьма хореографічними й педагогічними вміннями.

Методичні засади формування балетмейстерських умінь майбутнього вчителя хореографії містять у собі, по-перше, індивідуальний, соціально-особистісний досвід педагога-хореографа як сукупність методичних знань і умінь, що дозволяють йому проявляти власну науково обґрунтовану позицію у вирішенні балетмейстерських проблем; по-друге, розвиток навчальної взаємодії викладача й студентів від створення художнього задуму композицій до його реалізації й конкретних результатів.

Елементи цього процесу (мета, завдання, зміст, форми й методи організації учбово-балетмейстерської діяльності, емоційного й вольового стимулювання, контролю, аналізу й оцінки творчих досягнень) не йдуть формально один за іншим, а проявляються як своєрідна єдність у кожному конкретному акті взаємодії викладача й студентів.

Практичний і методичний досвід відомих зарубіжних та вітчизняних балетмейстерів дає можливість майбутнім учителям хореографії вчитися мистецтву створення танцю. До них ми відносимо, насамперед, Р. Захарова, І. Смирнова, П. Вірського, І. Мойсеєва, А. Кривохижу, А. Рубіну, М. Вантуха та ін. Їхні творчі досягнення визначають закономірності, специфіку, методику роботи з колективом, створення хореографічних образів [1, с. 54].

На основі теоретичного аналізу методичного досвіду відомих балетмейстерів і викладачів хореографічних дисциплін були виділені умови, які, на наш погляд, є найбільш важливими для формування балетмейстерських умінь майбутніх педагогів-хореографів, а саме: концептуальність, діалектичність і обґрунтованість методичної підготовки майбутніх педагогів-хореографів; використання в навчальному процесі технологій доказовості й спростування, аргументації й критики методичних положень; досягнення єдності доказу й віри в процесі засвоєння методичних знань; наближення змісту методичної підготовки майбутніх балетмейстерів-педагогів до роботи з різними хореографічними колективами.

Визначальним фактором процесу балетмейстерської підготовки майбутнього педагога-хореографа є її мета, безпосередньо або побічно пов'язана з усіма іншими факторами цього процесу. Мета балетмейстерської підготовки полягає у формуванні професійної культури майбутнього вчителя хореографії, що включає здатність оперувати балетмейстерськими знаннями й уміннями, осмислювати процес постановки танцю, здійснюючи художньо-виховний вплив на учнів.

На думку Ю. Ростовської, основою формування балетмейстерських умінь повинні бути наступні основні положення: глибока увага до неповторності й самоцінності результатів художньо-творчої діяльності студентів; розвиток почуття

успіху від власних досягнень, упевненості в здатності самостійно домагатися поставлених цілей; підтримка творчих ініціатив, спонукання студентів до особистого самовдосконалення й самовираження в учбово-балетмейстерській діяльності [3, с. 20].

Методична підготовка, яка формує балетмейстерські вміння майбутнього вчителя хореографії є складним процесом, що вимагає професійного оволодіння всіма виразними засобами танцю. Це завдання реалізується поетапно й включає наступні базові моменти: засвоєння прийомами координації рухів; оволодіння методикою розробки й викладання як окремих рухів і комбінацій, так і уроку в цілому; засвоєння методики організації й проведення занять у різних хореографічних колективах.

Комплексний характер професійної освіти майбутнього вчителя хореографії передбачає вивчення цілого спектра спеціальних предметів, спрямованих на формування основних якостей балетмейстера. Основними серед профільних дисциплін, що формують балетмейстерські вміння, є теорія й методика класичного танцю, народно-сценічного, українського, історико-побутового танців, мистецтво балетмейстера, історія хореографічного мистецтва, підготовка концертних номерів, методика роботи з дитячим хореографічним колективом, хореографічний ансамбль, вивчення кращих зразків класичного балету, народної хореографії.

Формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії у вивченні фахових дисциплін базується на наступних принципах:

- єдності художнього й технічного, емоційного й свідомого;
- орієнтації на духовний розвиток студентів у процесі балетмейстерської діяльності;
- опори на внутрішні сили й можливості майбутнього балетмейстера;
- активізації творчих можливостей.

Розглядаючи принципи формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії, слід ураховувати, що кожний принцип безпосередньо пов'язаний з попереднім і наступним. Варто також ураховувати, що в названих принципах відображені не тільки дидактичні, виховні, психологічні, мистецтвознавчі, але й методичні аспекти.

Принцип єдності художнього й технічного визначає якість балетмейстерського процесу й реалізується у двох аспектах: у цілеспрямованому удосконаленні балетмейстерських умінь і розв'язання танцювально-технічних завдань. Чим вище професіоналізм і майстерність вчителя хореографії як виконавця, тим успішніше вирішуються балетмейстерські й технічні завдання, що існують перед ним. Отже, вся постановочна, виконавська робота повинна бути технічною, а вся технічна – балетмейстерською.

Принцип єдності емоційного й свідомого припускає не тільки одержання студентами естетичної насолоди, але й придбання теоретичних і методичних знань (розуміння танцювальних стилів, форм, жанрів, особливостей виконання танцювальних рухів). Прояв емоційного відгуку на сприйняття твору хореографічного мистецтва повинен супроводжуватися розумінням особливостей балетмейстерської діяльності.

Принцип орієнтація на духовний розвиток студентів засобами хореографічного мистецтва в процесі балетмейстерської діяльності, який реалізується шляхом естетичного виховання студентів через балетмейстерські здобутки, формуючи його відношення до хореографічного мистецтва, до духовного розвитку майбутнього вчителя хореографії.

Принцип опори на внутрішні сили й можливості майбутнього балетмейстера визначає змістовність пізнання танцювального світу, а балетмейстерські композиції майбутніх учителів хореографії залежать від їхнього особистісного духовного багатства, професійного досвіду.

Принцип активізації творчої діяльності майбутніх учителів хореографії орієнтує на їхнє активне включення в балетмейстерську діяльність, що відповідає поставленій меті. Чим активніша та різнобічна танцювальна діяльність майбутніх учителів хореографії, тем глибше їх пізнання хореографічного мистецтва.

Опора на принципи формування балетмейстерських умінь дозволяє визначити загальні орієнтири розвитку хореографічної культури, естетичного впливу на виховання у студентів відповідних особистісних балетмейстерських якостей.

Таким чином, проведений аналіз дозволив визначити методичне забезпечення балетмейстерської діяльності майбутніх учителів хореографії. Вони охоплюють індивідуальний, соціально-особистісний досвід майбутнього балетмейстера, сукупність його хореографічних і методичних знань, умінь, світоглядної позиції.

Визначено, що методична підготовка майбутніх учителів хореографії залежить від рівня знань і можливостей їх закріплення в практичній балетмейстерській діяльності. Перспективи подальших пошуків у цьому напрямку полягають у науково-методичному забезпеченні інтелектуального й практичного розвитку майбутніх учителів хореографії на рівні сучасних вимог.

Література

1. Забрєдовський С. Г. Методика роботи з хореографічним колективом : навч. посіб. / С. Г. Забрєдовський. – К. : НАККІМ, 2010. – 135 с.
2. Захаров Р. В. Записки балетмейстера / Р. В. Захаров. – Москва : Мистецтво, 1976. – 367 с.
3. Ростовська Ю. А. Методика хореографічної освіти дітей : навч. посіб. / Ю. А. Ростовська. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. Гоголя, 2009. – 157 с.